

Stanisław Koziej

**BEZPIECZEŃSTWO
MIĘDZYNARODOWE
cz. III**

**Doktryny i praktyka bezpieczeństwa
głównych podmiotów
międzynarodowych**

DOKTRYNY I PRAKTYKA BEZPIECZEŃSTWA MOCARSTW GLOBALNYCH:

- **USA**
- **ROSJA**
- **CHINY**
- **INNE ...**

STRATEGIA USA

Klasyczna strategia zimnowojenna

- **Hiroszima (6.08.45) i Nagasaki (9.08.45)**
- **Odstraszenie symetryczne – zasada wzajemnego gwarantowanego zniszczenia**
- **Groźba „zimny nuklearnej” („nuklearnej epoki lodowcowej”)**
- **Kryzys kubański w 1962 r.**

Table 19-1. **Game Theory Matrix of Nuclear Strategies**

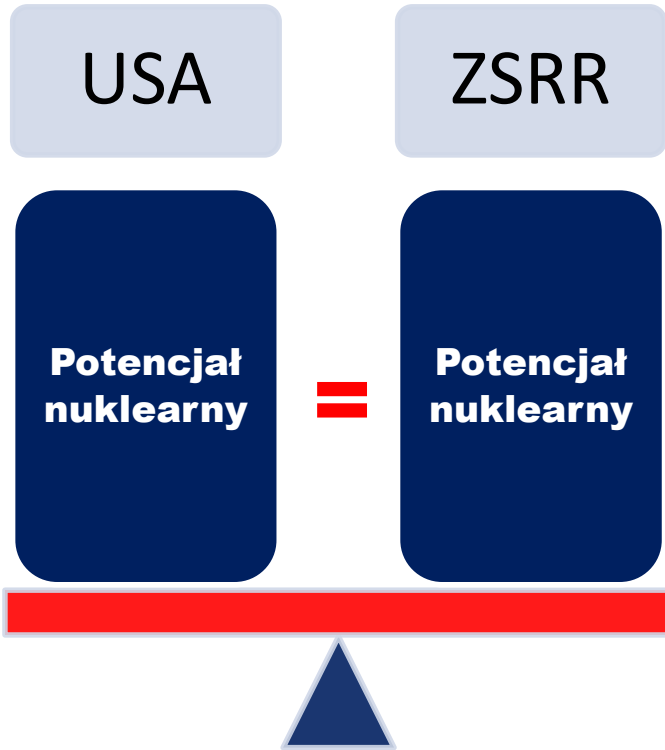
		Soviet Nuclear Strategies	
		Strategy A: First Strike Posture	Strategy B: <u>Second Strike Posture</u>
U.S. Nuclear Strategies	Strategy A: First Strike Posture	Neither side dominates; high risk of escalation	U.S. dominates; unstable balance
	Strategy B: <u>Second Strike Posture</u>	Soviet Union dominates; unstable balance	<u>Stable balance at affordable cost</u>

Wg: R. L. Kugler, Policy Analysis in National Security Affairs: New Methods for a New Era, NDU, Washington, 2006, p. 467

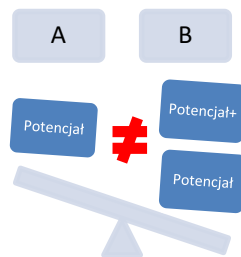
Zmiana strategiczna po zimnej wojnie

- **Nieadekwatność i nieefektywność symetrycznych procedur (dwubiegunowość i równoważne relacje między mocarstwami) z czasów zimnej wojny**

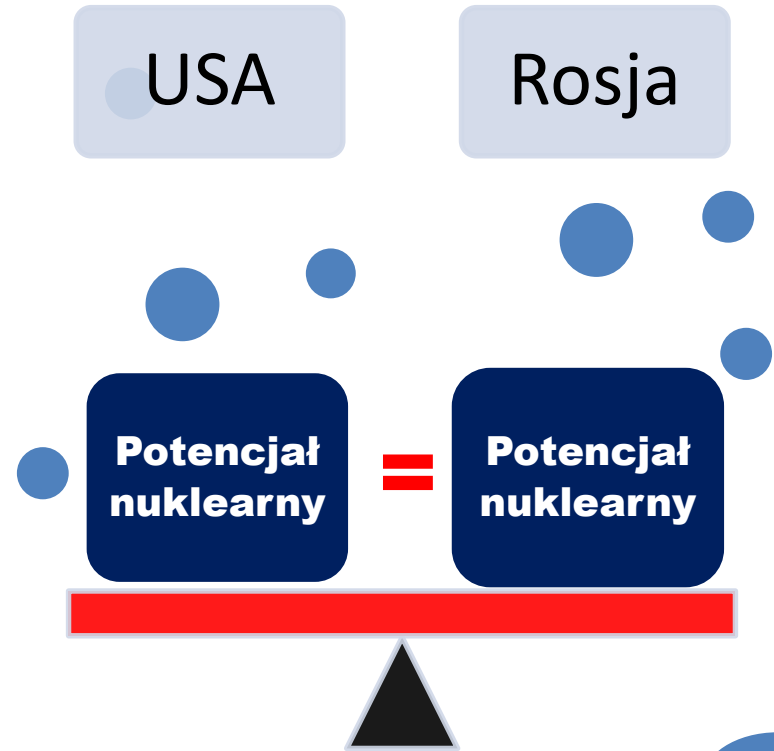
ZIMNA WOJNA (MAD)

Brak równowagi to katastrofa

ERA POZIMNOWOJENNA (MAD + ryzyka asymetryczne)

Asymetryczne podmioty i ryzyka

Figure 1: DOD's Current Planned Strategic Force Structure for Implementing the New Strategic Arms Reduction Treaty, Grouped by the Three Legs of the Strategic Triad

Sea-based strategic deterrent

240 submarine-launched ballistic missiles (deployed strategic delivery vehicle), which are carried on ballistic missile submarines

Ground-based strategic deterrent

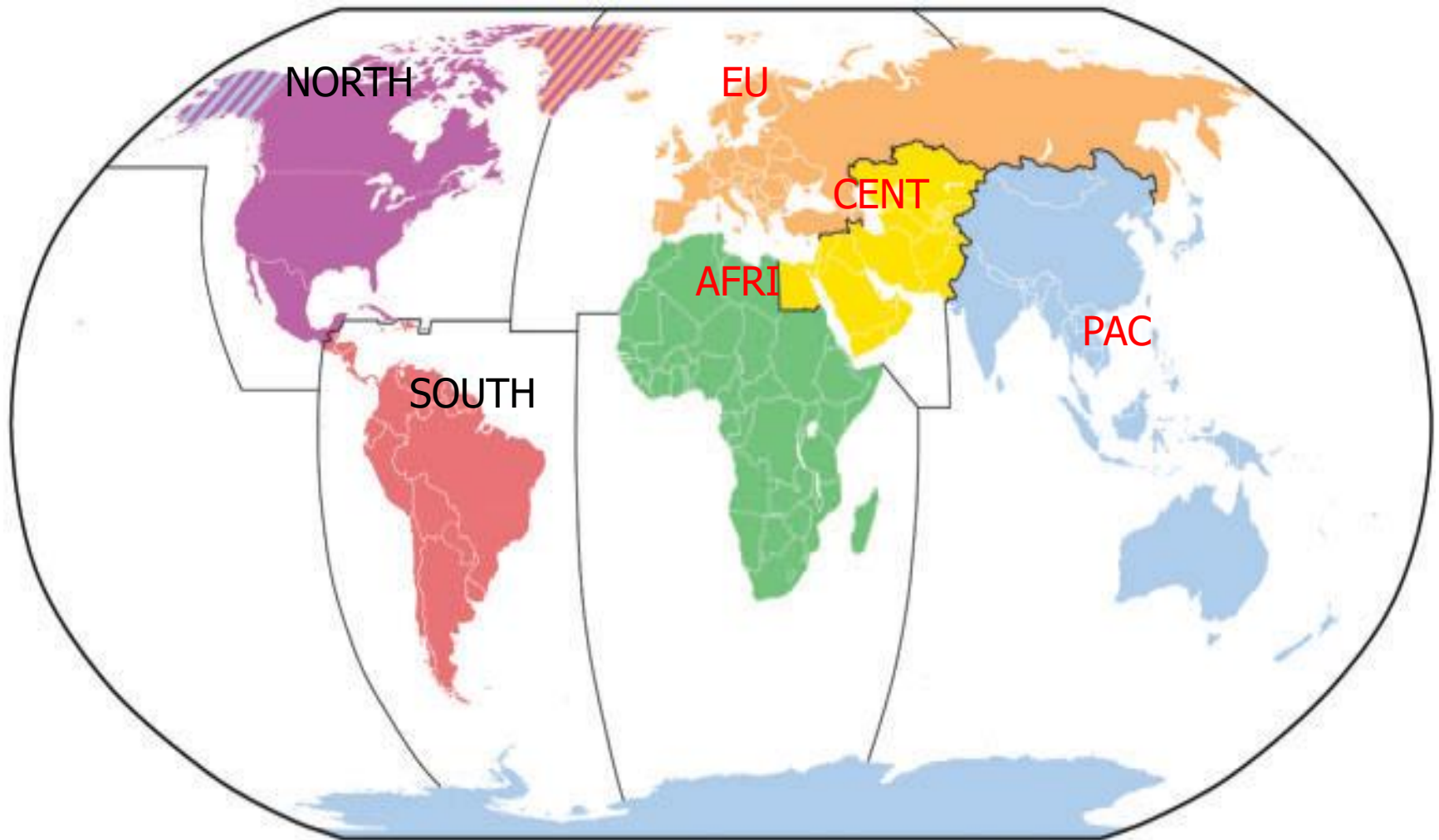
400 intercontinental ballistic missiles (deployed strategic delivery vehicle)

Airborne strategic deterrent

60 heavy bombers (deployed strategic delivery vehicle)

Source: GAO analysis of Department of Defense documents. | GAO-16-740

GEOGRAFICZNE STREFY ODPOWIEDZIALNOŚCI STRATEGICZNYCH DOWÓDZTW USA

USA – nowa strategia hegemonia światowego po 11 września 2001 r.

- **Przed 11 września – hegemon**
- **Szok po 11 września 2001 - nowe koncepcje strategiczne (system strategii narodowych)**
- **Nieadekwatność dotychczasowej strategii odstraszania (MAD) w stosunku do terrorystów i państw zbójceckich**
- **Prewencja i uderzenia uprzedzające w walce z terroryzmem i BMR**
- **Obrona przeciwrakietowa – odpowiedź na asymetryczne zagrożenia raketowo-nuklearne**

USA – wojny w Afganistanie i w Iraku

▪ Afganistan

- Reakcja operacyjna na 11.09
- Akceptacja świata, artykuł 5. NATO
- **Błędny cel: budowanie nowego państwa. Problem do dziś**

▪ Irak

- Motywacje i błąd wywiadu
- Szybkie zwycięstwo wojskowe
- Trudności pokonfliktowe
- Wycofanie i ... skutki do dziś złe
(**Państwo Islamskie**)

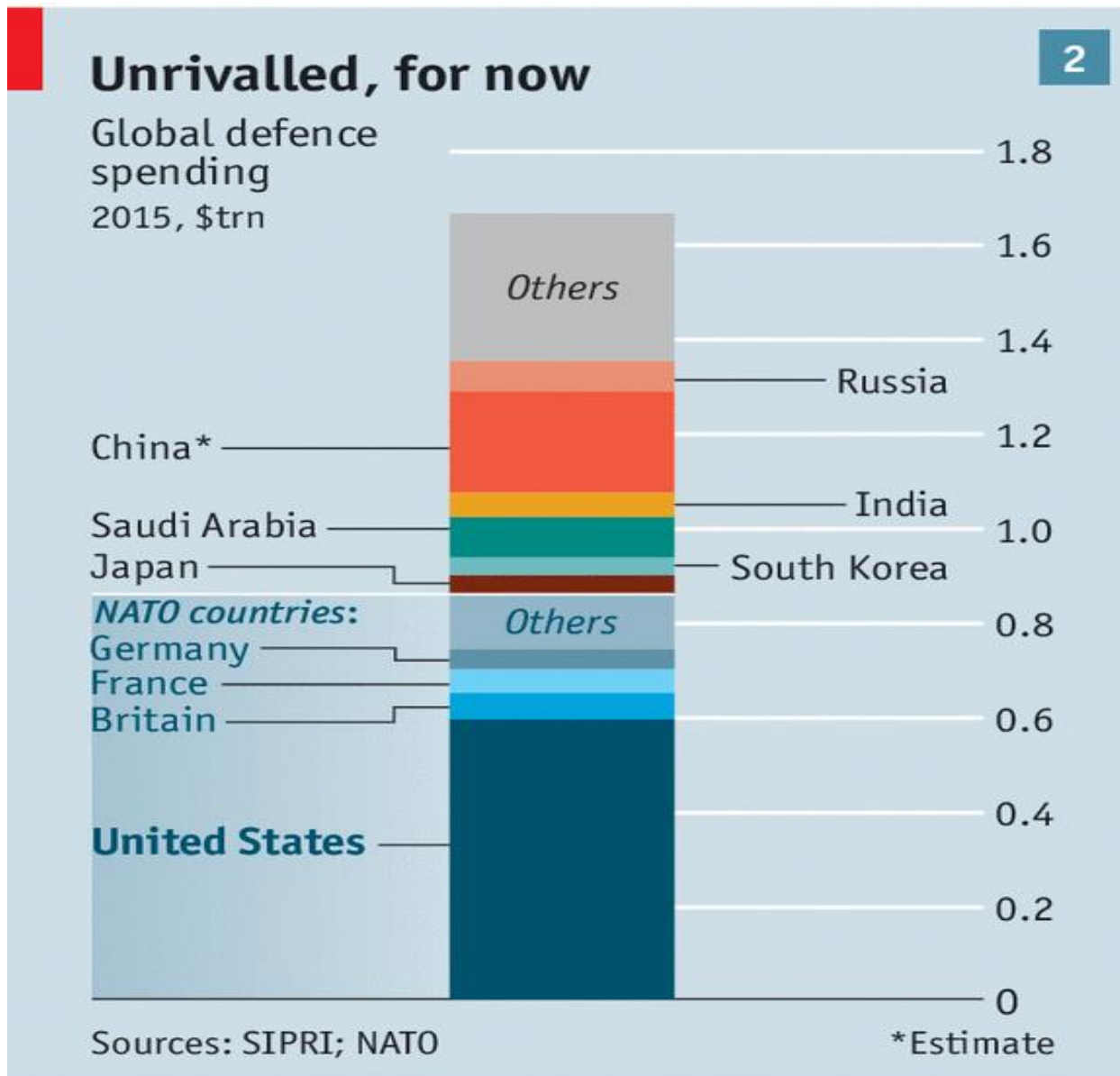
USA – zmiana strategiczna Obamy

- **Anty- Bush**
- **Świat bez broni jądrowej**
- **Reset z Rosją**
- **Korekta obrony przeciwrakietowej**
- **Wycofanie z Iraku, dokończenie Afganistanu**
- **Zwrot ku Azji**
- **Problem „czerwonej linii” wobec Syrii**
- **Krach resetu, powrót do Europy?**
- **Powrót do Iraku**

USA za prezydentury D. Trumpa

- **USA wobec Rosji:**
 - **cyberinterwencja Rosji w wybory? Nowa zimna wojna?**
- **USA wobec NATO i UE:**
 - **początkowy sceptycyzm, pragmatyzm (podobieństwo celów) zwycięża**
- **USA wobec Chin:**
 - **Główny rywal, partner wobec wyzwania północnokoreańskiego?**
- **USA wobec Bliskiego Wschodu:**
 - **Państwo Islamskie, Iran – a ...Rosja?**

Światowe wydatki obronne

ROSJA

Rosja – spadek po ZSRR

- **Jelcyn – poszukiwanie miejsca w nowym porządku strategicznym w latach 90.**
- **Putin/Miedwiediew – kurs na imperium; odrzucenie oferty współpracy ze strony Zachodu**
- **Problem strefy wpływów: Europa Środkowo-Wschodnia**

STRATEGICZNY ZWROT ROSJI

- **Od wystąpienia W. Putina w Monachium (2007r.) po nową doktrynę militarną (2014 r.) i strategię bezpieczeństwa narodowego (2015 r.)**
- **Strategia sankcjonuje i utrwała antyzachodni kurs Rosji (USA, NATO, UE - wyłącznie jako zagrożenia)**
- **Kraje poradzieckie jako strefa wpływów, ich ograniczona suwerenność, możliwość użycia siły przeciwko nim (presja polityczno-strategiczna)**

Rosyjska praktyka strategiczna: testowanie Zachodu

- **Wojna z Gruzją/2008 – test zbrojny**
 - **Ujawnienie słabości**
 - **Słabość strategiczna Gruzji**
 - **Słabość operacyjna armii rosyjskiej**
 - **Słabość polityczna Zachodu**
- **Kryzys gazowy/2009 r. –test ekonomiczny**
 - **Brak solidarności wewnątrz UE**

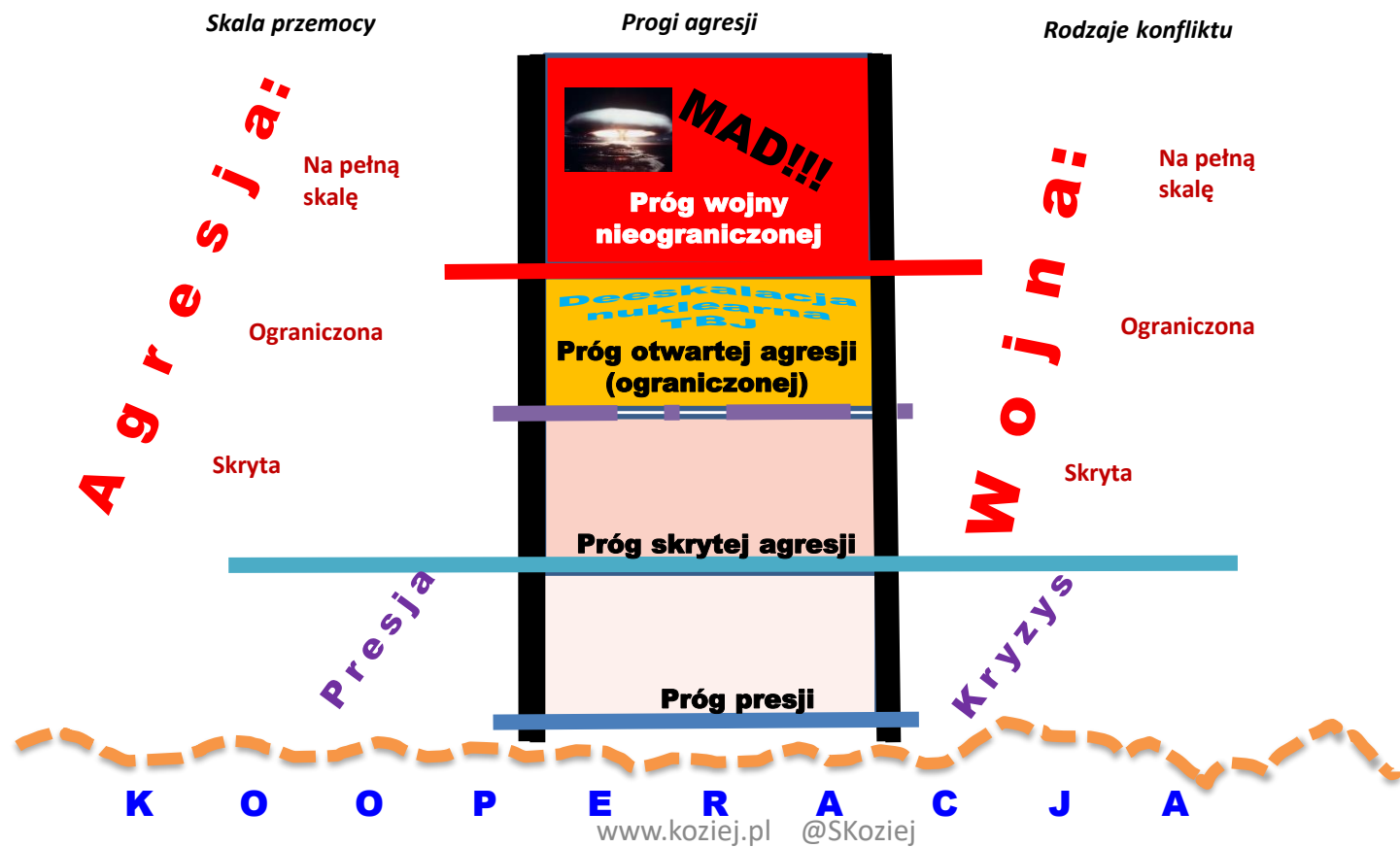
KONFLIKT ROSYJSKO-UKRAIŃSKI

- **Najpoważniejsze od lat wyzwanie dla bezpieczeństwa euroatlantyckiego: koniec ery pozimnowojennej**
- **Struktura kryzysu i prognozy:**
 - **Rewolucja ukraińska (państwo porewolucyjne: stabilne, niestabilne?)**
 - **Agresja rosyjska (cele: minimalistyczny - Krym, ambitny - Ukraina, awanturniczy - Zachód?)**
 - **Reakcja Zachodu (stanowcza, uległa – NATO, UE, USA)**
 - **Scenariusze:**
 - **Nowa zimna wojna?**
 - **Zgnity/gorzki/wstydlivy pokój?**

Rosyjska praktyka strategiczna: wypowiedzenie nowej zimnej wojny

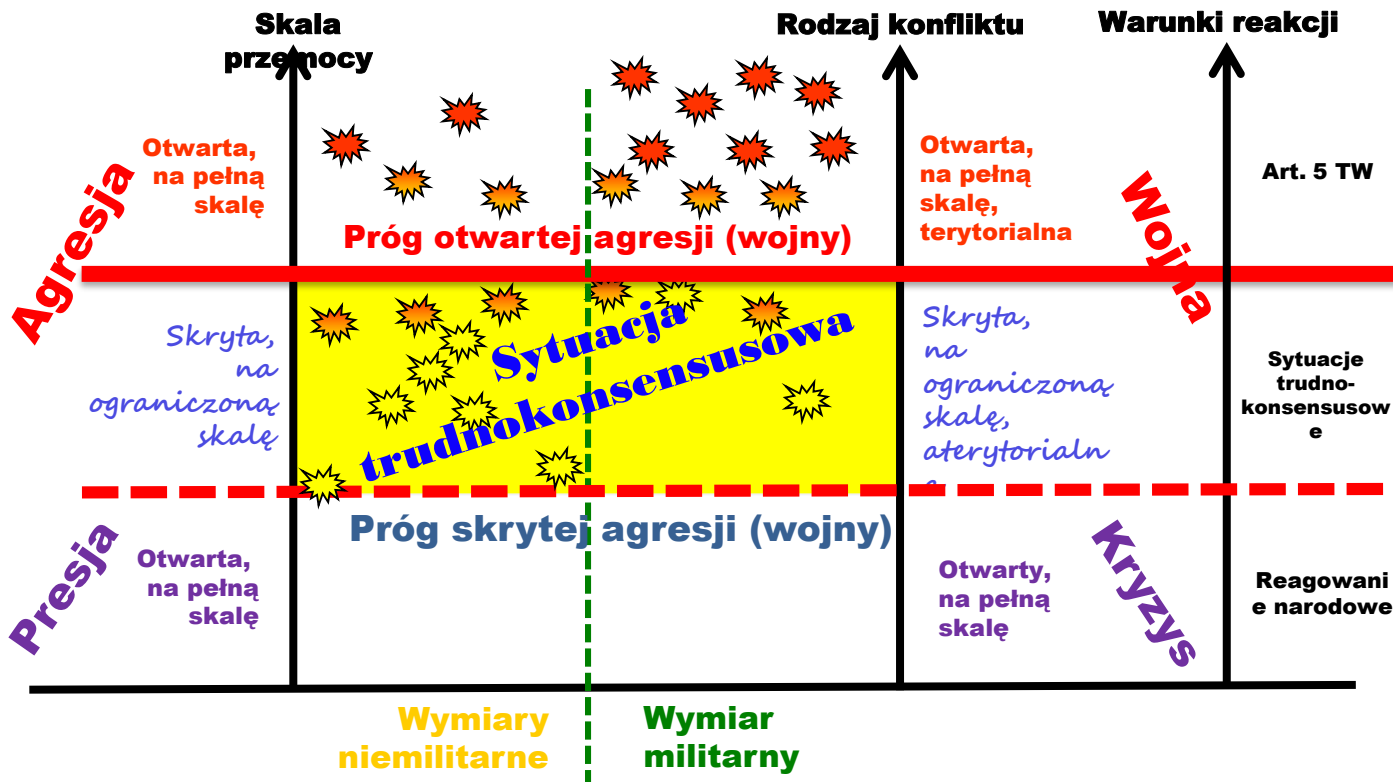
- **Interwencja w **Syrii** - wyzwanie ponadregionalne**
 - **Wykorzystanie słabości USA i Zachodu jako całości**
 - **Utrzymanie baz**
 - **Demonstracja nowoczesnych zdolności wojskowych (rakiety **KALIBR**)**
 - **Rosja – Turcja: wielka niewiadoma**

HYBRYDOWA ZIMNA WOJNA ROSJI PRZECIWKO ZACHODOWI: „stopnie eskalacji”

- **Agresywna dyplomacja (coercive diplomacy)**
- **Wojna informacyjna – dezinformacja, propaganda, media, media społecznościowe ...**
- **Cyberkonfrontacje – cyberdywersja, groźba cyberwojny**
- **Szantaż ekonomiczny (np. energetyczny, sankcje)**
- **Manewry wojskowe**
- **Prowokacyjne incydenty wojskowe**
- **Wojny zastępcze (proxy wars)**

AGRESJA PONIŻEJ PROGU WOJNY: sytuacja trudnokonsensusowa

Agresja ograniczona pod parasolem TAKTYCZNEJ BRONI NUKLEARNEJ

www.koziej.pl @SKoziej

Wojna na pełną skalę

- **Bardzo mało prawdopodobna.**
Bezpiecznikiem jest nuklearna zasada MAD (zasada wzajemnego gwarantowanego zniszczenia)
- **Nie można jej jednak zupełnie wykluczyć: może być następstwem niekontrolowanej eskalacji („wymknięcia się spod kontroli”) wojny ograniczonej, dywersji cybernetycznej „strony trzeciej” w systemach kierowania bronią jądrową, awarii technicznej lub błędu ludzkiego**

www.koziej.pl @SKoziej

RODZAJE ZAGROŻEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *główna treść konfliktu*

Konfrontacja neozimnowojenna

Rodzaj i skala przemocy

Progi agresji

Rodzaje konfliktu

Główna treść konfliktu

Presja
Agresja

Wojna

Kryzys

Reagowanie kryzysowe

Na pełną skalę

Ograniczona

Skryta

Na pełną skalę

Ograniczona

Skryta

ZAGŁADA TOTALNA
ODSTRASZANIE NUKLEARNE
Kontrola eskalacji
ODSTRASZANIE KONWENCJONALNE

Wojna na pełną skalę

- Bardzo **mala prawdopodobna**. Bezpiecznikiem jest nuklearna zasada MAD (zasada wzajemnego gwarantowanego zniszczenia)
- Nie można jej jednak zupełnie wykluczyć: może być następstwem niekontrolowanej eskalacji („wymknęcia się spod kontroli”) wojny ograniczonej, dywersji cybernetycznej „strony trzeciej” w systemach kierowania bronią jądrową, awarii technicznej lub błędu ludzkiego

MAD!!!
Próg wojny nieograniczonej

Agresja ograniczona

- **wszystkie elementy agresji podprogowej oraz plus: otwarta agresja zbrojna o deklarowanych celach ograniczonych „parasol” w postaci szantażu użyciem taktycznej broni jądrowej (doktryna „deeskalacji nuklearnej”)**

Deeskalacja nuklearna
Próg otwartej agresji (ograniczonej)

Agresja poniżej progu wojny

- **wszystkie elementy presji oraz plus:**
- **operacje specjalne, dywersja, prowokacje zbrojne...**

Sytuacja trudnokosensusowa
Próg skrytej agresji

Presja polityczno-militarna

- Agresywna dyplomacja (coercive diplomacy)
- Wojna informacyjna – dezinformacja, propaganda, media, media społecznościowe ...
- Cyberkonfrontacje – cyberdywersja, groźba cyberwojny
- Szantaż ekonomiczny (np. energetyczny, sankcje)
- Manewry wojskowe
- Prowokacyjne incydenty wojskowe
- Wojny zastępcze (proxy wars)

Próg presji

OD I DO II (nowej, hybrydowej) ZIMNEJ WOJNY

***W czasach konfrontacji zimnowojennej XX w. (I światowa zimna wojna) główną rolę odgrywało zagrożenie globalną wojną nuklearną**

***Okres pozimnowojenny – to przede wszystkim próby Zachodu budowania kooperatywnego systemu bezpieczeństwa wspólnie z Rosją**

***Po rosyjskiej aneksji Krymu i interwencji na wschodniej Ukrainie zakończyła się era pozimnowojenna w stosunkach bezpieczeństwa Rosja-Zachód**

***Rozpoczęła się nowa zimna wojna – czyli ponowna konfrontacja polityczna między Rosją i Zachodem z groźbą użycia środków przemocy zbrojnej w tle, ale już z bardziej zróżnicowanymi i ograniczonymi formami tych zagrożeń**

***Druga (nowa, hybrydowa) zimna wojna w relacjach Rosji z Zachodem charakteryzuje się bardziej niż ta z XX wieku zróżnicowanymi zagrożeniami wojennymi**

***Presja neozimnowojenna wzbogacona została przede wszystkim o działania w cyberprzestrzeni**

***Szczególnie niebezpieczna w warunkach hybrydowej zimnej wojny jest groźba agresji skrytej (podprogowej), stwarzającej sytuacje trudnokonsensusowe dla NATO/UE oraz agresji ograniczonej, pod parasolem rosyjskiej doktryny tzw. „deeskalacji nuklearnej” przy pomocy taktycznej broni jądrowej**

***Znalezienie odpowiedzi na te zwłaszcza zagrożenia jest warunkiem skuteczności NATO/UE oraz stabilności stosunków bezpieczeństwa w relacjach Rosja-Zachód**

WOJNA NIE JEST TYLKO PO TO, ABY JĄ PROWADZIĆ. MOŻE BYĆ TAKŻE I JEST (jej groźba!) INSTRUMENTEM ZIMNOWOJENNEJ KONFRONTACJI POLITYCZNEJ:

mogą służyć i służą do straszenia/odstraszenia, szantażu/deszantażu

Jakie perspektywy dla Rosji

- **Rosja, jak ZSRR, nie może przetrwać w dłuższej perspektywie neozimnowojennej konfrontacji**
- **Musi szukać zmiany:**
 - **Zaplanowana korekta kursu i wystawienie nowego przywództwa**
 - **Wymuszona zmiana wewnętrzna (rewolucja)**

INNIE PODMIOTY PAŃSTWOWE I NIEPAŃSTWOWE

Chiny

- **Tradycyjne balansowanie między celami rozwoju (gromadzenie potencjału narodowego) i bezpieczeństwa (eksploatowanie potencjału)**
- **Pragmatyzm - priorytet dla celów rozwojowych**
- **Ekspansja ekonomiczna i przy pomocy **SOFT POWER**, we własnym interesie, ale nie przeciw USA**
- **Treść założeń strategicznych: pokojowy rozwój, unikanie użycia siły, nieingerencja w sprawy wewnętrzne, obronny charakter strategii wojskowej**
- **Drugie mocarstwo ekonomiczne świata do 2025; największy importer surowców**
- **USA i Tajwan - główne punkty odniesienia**

Inne państwa

- **Indie – konkurent Chin do liderstwa**
- **Francja – ambicje przewodzenia, turbulencje wewnętrzne**
- **Wielka Brytania – pragmatyzm, strategia balansowania, kłopoty z BREXITEM**
- **Niemcy – siła gospodarcza, politycznie - w punkcie zwrotnym?**
- **Turcja – mocarstwo regionalne, niepewność**
- **Japonia – jak Niemcy**
- **Pakistan – tykająca bomba nuklearna**
- **Izrael – siła wpływów**

Pozapaństwowe podmioty

- **Dalszy względny (w stosunku do tradycyjnych państw) wzrost siły różnych podmiotów niepaństwowych (organizacje biznesowe, plemienne, religijne, sieci terrorystyczne, kryminalne itp.)**
- **Niektóre państwa mogą nawet być przejmowane i prowadzone przez sieci przestępcze**
- **W niektórych regionach Afryki i Azji Płd. tradycyjnie pojmowane państwa mogą wręcz zanikać z powodu niezdolności rządów do zapewnienia podstawowych potrzeb, w tym bezpieczeństwa**
- ***Global Trends 2025: A Transformed World, November 2008***

DOKTRYNY I PRAKTYKA BEZPIECZEŃSTWA ORGANIZACJI MIĘDZYNARODOWYCH

Strategie organizacji międzynarodowych – ONZ, OBWE

- **ONZ – istota nieefektywności w nowych warunkach: procedury na potrzeby warunków zimnowojennych (prawo weta)**
- **potrzeba i nieudane próby reformy**
- **Nowa ONZ?**
- **OBWE – „miękkie” bezpieczeństwo**

MATRO

ŚRODOWISKO BEZPIECZEŃSTWA EUROTALANTYCKIEGO: ogniska wyzwań i zagrożeń

Wyzwania transatlantyckie:
niepewność co do
USA?

Wyzwania wewnątrz europejskie
(kryzys integracji,
migracje, terroryzm
wewnątrz europejski?)

**Kryzys w Europie
Wschodniej:**
(neoimperialny zwrot
strategiczny Rosji,
rewizjonizm jako cel i
konfrontacja polityczna
jako metoda. To nowa
jakość: kończy
pozimnowojenną erę
kooperacji.
Wojna hybrydowa,
agresja poniżej progu
wojny)

Obszar euroatlantycki

**Kryzys na Bliskim
Wschodzie i Afryce**
(ISIL, migracje.
Brak strategii.
Interwencja Rosji,
Turcja?)

STRUKTURA CYWILNA I WOJSKOWA

**WŁADZE PAŃSTW
CZŁONKOWSKICH**

Stali przedstawiciele
(ambasadorowie)

Przedstawiciele wojskowi
w NATO

Komitet
Planowania
Obronno (DPC)

**RADA
PÓLNOATLANTYCKA
(NAC)**

Grupa
Planowania
Nuklearnego (NPG)

Komitet Wojskowy
(MC)

Komitety podległe
pod NAC, DPC and NPG

**Sekretarz
Generalny**

*Międzynarodowy
Sztab Wojskowy*

Dowództwa Strategiczne

Sztab Międzynarodowy

**Sojusznicze
Dowództwo
Operacyjne**

**Sojusznicze
Dowództwo
Transformacyjne**

Zintegrowana struktura dowódcza

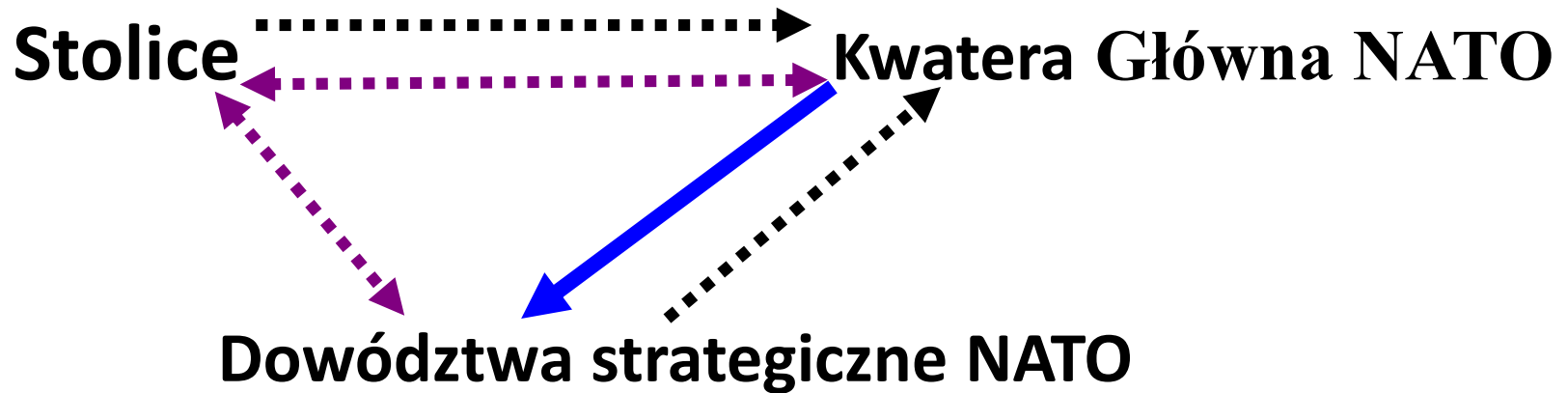
Struktura: Siły zbrojne

- **wydzielone (dowództwa, część obrony powietrznej, AWACS, niektóre jednostki łączności),**
- **przeznaczone do wydzielenia,**
- **najwyższej gotowości, obniżonej gotowości, mobilizowane**
- **siły ekspedycyjne (NRF) – po 5 dniach na 30 dni i więcej („szpica”)**
- **dowództwa strategiczne – operacyjne i transformacyjne**

Zasady funkcjonowania

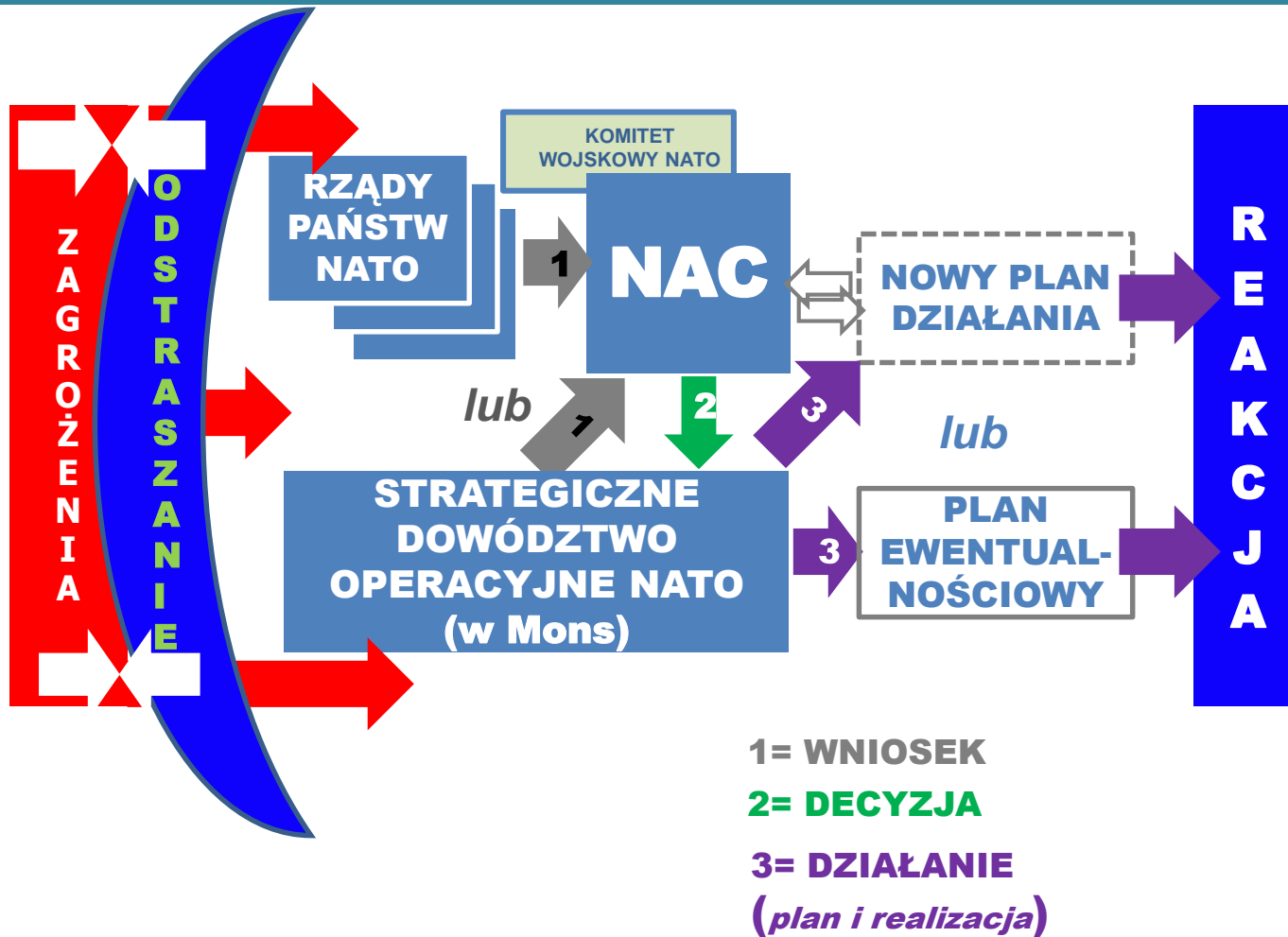
- **Permanentne konsultacje polityczne**
- **Procedury konsultacyjne – komitety - rola stolic – zasada konsensusu**
- **Relacje między decyzjami sojuszniczymi i stanowiskami narodowymi**

PROCEDURY

- ➔ wnioski, propozycje
- <- - - - -> konsultacje (ciągłe w sprawach bieżących i strategicznych)
- ———➔ decyzje

Mechanizm reagowania NATO

Koncepcje zimnowojenne

- **koncepcja obrony strategicznej obszaru północnoatlantyckiego (rok 1950)**
- **strategia zmasowanego odwetu (połowa lat 50.)**
- **strategia elastycznego reagowania (lata 60.)**

Okres pozimnowojenny (1)

- **Rzym 1991 - nowa koncepcja strategiczna (przełomowa):**
 - **od konfrontacji do współpracy,**
 - **NACC,**
 - **reagowanie kryzysowe,**
 - **elastyczność,**
 - **wielonarodowość sił**

Okres pozimnowojenny (2)

- **1999 – poszerzenie,**
- **Kosovo**
- **2001 – atak na USA,**
Afganistan i art. 5.
- **„Dekada afgańska”**
- **Strategia lizbońska z**
2010 r.

Opcje strategiczne NATO

- **wojna na dużą skalę** - mało prawdopodobna dziś, nie dająca się wykluczyć w przyszłości
- **większe zagrożenie** - **lokalne konflikty i kryzysy**
- **zagrożenia militarne i niemilitarne nowego typu:**
wojna hybrydowa

Strategia nuklearna

- **Cel - polityczny**
- **główna funkcja - odstraszanie**
- **sposób - utrzymywanie w tajemnicy informacji na temat potencjału nuklearnego i zasad użycia go, aby uniemożliwić potencjalnemu agresorowi dokonanie kalkulacji co do charakteru reakcji Sojuszu na agresję militarną**

Potencjał nuklearny

- **USA i WB - realni i pełni dysponenci broni jądrowej (zgodnie z NPT)**
- **obecnie w Europie są tylko bomby grawitacyjne na samolotach DCA**
- **obniżenie stopnia gotowości**

NATO w obliczu nowej, hybrydowej zimnej wojny

**Strategiczny zwrot
ku zadaniom obrony kolektywnej
i wzmocnienie wschodniej flanki,
podkreślenie roli więzi
transatlantyckich,
odwrócenie negatywnego trendu
redukcji wydatków**

NATO – operacyjna reakcja na zagrożenia rosyjskie

- **Szczyt w Newport 2014: *Readiness Action Plan***
 - **Assurance: patrole powietrzne i morskie oraz zwiększona intensywność ćwiczeń i rotacyjna obecność szkoleniowa wojsk**
 - **Adaptation: 3x powiększone siły reagowania - NRF (do 40 tys.), w tym VJTF ("szpica")**
 - **Podwyższenie gotowości WKP-W**
 - **Rozmieszczenie załączków natowskich struktur integracji dowodzenia i wsparcia**
 - **2% PKB na obronę**

NATO – wzmocniona reakcja na zagrożenia rosyjskie

- **Szczyt w **Warszawie 2016**: dla neutralizowania szantażu oraz odstraszania przed agresją (w tym hybrydową, podprogową):**
 - **realizacja postanowień z Newport (“szpica”, załączki dowództw, Dowództwo WKP-W – doktryna użycia szpicy)**
 - **trwała/strategiczna obecność wojsk („czata” !!! - przekształcenie obecności ćwiczebnej w strategiczną) rotacyjny pobyt wojsk oraz stała infrastruktura...**

NATO – dalsze wyzwania: nowa koncepcja strategiczna

- **Więzi transatlantyckie,**
- **Współdziałanie NATO-UE (rola PESCO),**
- **Stała obecność wojsk na wschodniej flance,**
- **Transatlantycka i europejska mobilność strategiczna („wojskowe Shengen” na potrzeby strategicznego rozwijania sił: warunki prawne i infrastrukturalne)**
- **nakłady obronne,**
- **info/cyber/obrona,**
- **wobec Rosji: odstraszanie, w tym nuklearne (wzmocnione „nuclear sharing” +) i dialog**

Potrzeba adekwatnej strategii i potencjału odstraszania

- **Jak w klasycznej zimnej wojnie XX wieku warunkiem utrzymania konfrontacji na poziomie poniżej gorącej wojny jest równowaga odstraszania**
- **Dzisiaj takiej równowagi brak. Rosja ma przewagę w hybrydowej zimnej wojnie i istnieje spore ryzyko przekształcenia się jej w gorącą**
- **Stąd wynika konieczność zbudowania przez Zachód (NATO+UE) adekwatnej strategii i potencjału odstraszania**

Kwadryga odstraszania

SIŁY NUKLEARNE: strategiczne – doktryna MAD, taktyczna broń jądrowa w Europie – wzmocniony program „nuclear sharing”)

SIŁY KONWENCJONALNE: wysunięta obecność („czata”), siły reagowania (w tym „szpica” – z doktryną uprzedzającego rozwinięcia), siły wzmocnienia (plany ewentualnościowe i weryfikujące je manewry)

Odstraszanie w warunkach hybrydowej zimnej wojny

POTENCJAŁ INFORMACYJNY: konieczność zbudowania strategii i potencjału walki informacyjnej (system komunikacji strategicznej, cyberobrona: współpraca NATO-UE)

ODPORNOŚĆ STRATEGICZNA : obrona powietrzna, w tym p/rakietowa (zdolności A2/AD); operacyjne przygotowanie terytorium; ochrona i obrona ważnych obiektów infrastruktury krytycznej; potencjał mobilizacyjny; przygotowanie państwa podziemnego, w tym zbrojnego oporu/dywersji, na terytoriach okupowanych; system ochrony ludności w warunkach wojny; powszechna edukacja w sprawach bezpieczeństwa

Nuclear Sharing

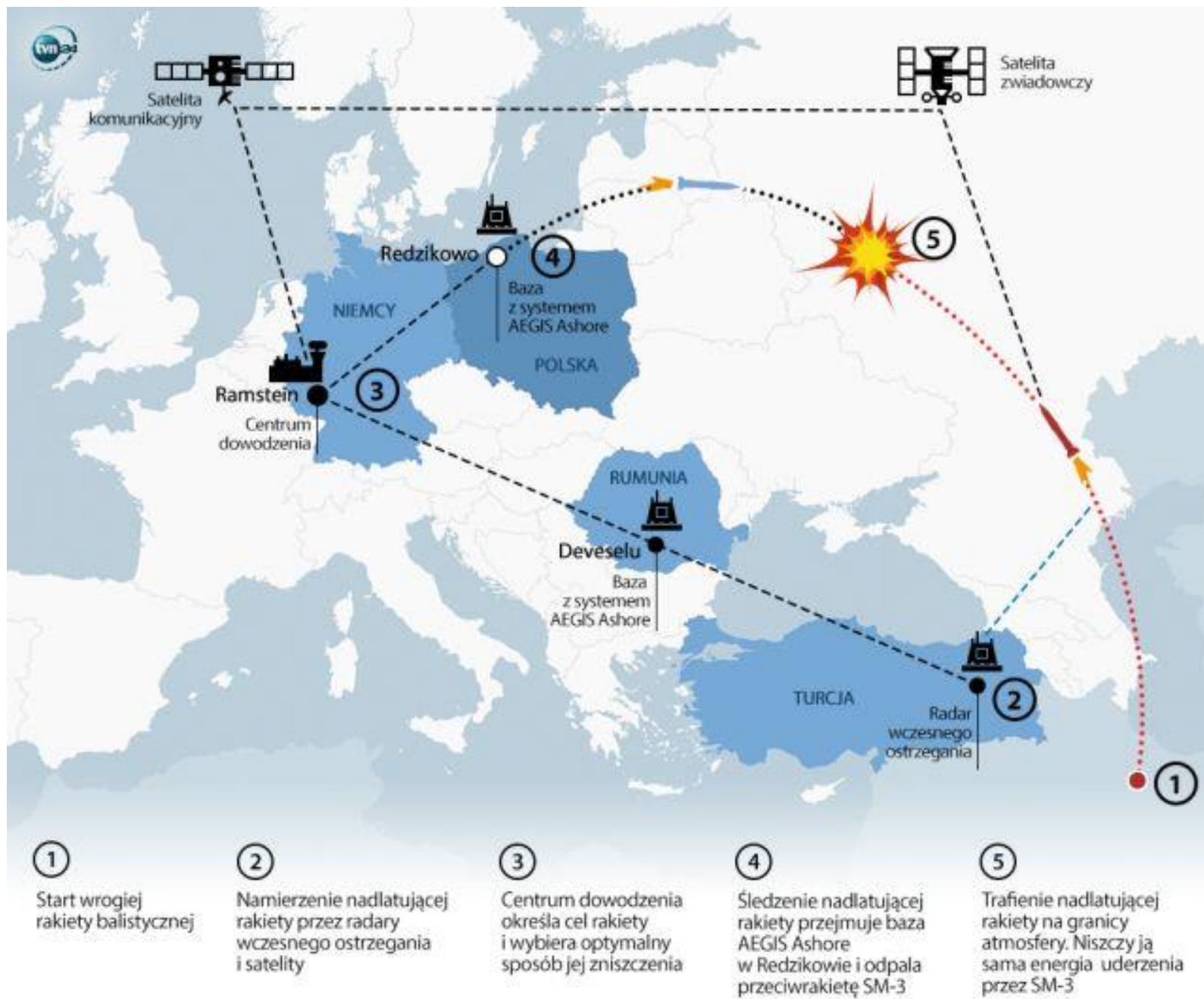
Program NATO wspólnego używania broni jądrowej przez USA i europejskich sojuszników niemających własnych arsenałów odstraszania nuklearnego

Państwo gospodarz rozmieszczenia bomb jądrowych USA	Baza sił powietrznych	Liczba bomb jądrowych USA	Samoloty państwa gospodarza zdolne przenosić bomby jądrowe USA	
			obecnie	planowana nowa generacja
 BELGIA	Kleine Brogel	10–20	F-16 koniec żywotności w latach 2023–2031	decyzja niepodjęta
 HOLANDIA	Volkel	10–20	F-16	F-35
 WŁOCHY	Aviano	w przybliżeniu 50	Tornado	F-35
	Ghedi	20–40		
 NIEMCY	Büchel	20 lub więcej	Tornado do 2020 roku	po 2020 roku brak – Tornada będą zastąpione Tajfunami bez zdolności przenoszenia bomb jądrowych USA
 TURCJA	Incirlik	50–90	F-16	F-35
RAZEM	5 państw 6 baz	160–240 bomb – najbardziej prawdopodobnie 180		

Taktyczna broń jądrowa w Europie

- **Możliwe opcje co do przyszłości TBJ w Europie:**
 - **Kontynuacja:** brak woli do zmiany; korzystny dla Rosji
 - **Redukcja:** wycofanie TBJ z Europy, redukcja ilościowa, likwidacja
 - **Eskalacja:** wzmocnienie polityki deklaratywnej NATO, modernizacja TBJ, poszerzenie „nuclear sharing”

CYBERBEZPIECZEŃSTWO W RAMACH NATO

- **Cyberobrona jest częścią obrony kolektywnej** na podstawie art.5. tak, jak obrona lądzie morzu i w powietrzu (szczyt w Warszawie)
- **NATO uznaje, że prawo międzynarodowe** stosuje się również odpowiednio do cyberprzestrzeni (Podręcznik „talliński” z 2013r.).
- **NATO odpowiada za ochronę własnych sieci** informatycznych oraz koordynację wysiłków narodowych, a także rozwój edukacji i ćwiczeń w zakresie cyberobrony.
- **Państwa sojusznice** zobowiązały się do ochrony swoich sieci, wymiany informacji oraz wzajemnego wsparcia w zakresie cyberobrony (zapobieganie, powstrzymywanie, likwidacja skutków cyberataków), a także rozwijania swoich zdolności kompatybilnych w NATO (Warszawa).
- **NATO podpisało porozumienie o cyber-współpracy z UE (TANDEM)**

UNIA EUROPEJSKA

ŚRODOWISKO BEZPIECZEŃSTWA UE/NATO: OGNISKA WYZWAŃ I ZAGROZEŃ

Wyzwania transatlantyckie:
niepewność co do USA

Obszar euroatlantycki

Wyzwania wewnątrz europejskie
(kryzys integracji,
słabość przywództwa,
migracje, terroryzm
wewnątrz europejski?)

**Kryzys na Bliskim
Wschodzie i
Afryce**
ISIL, migracje.
Brak strategii.
Interwencja Rosji,
Turcja?)

**Kryzys w Europie
Wschodniej:** (neoimperialny
zwrot strategiczny Rosji,
nowa jakość strategiczna
– koniec ery
pozimnowojennej.
Wojna hybrydowa,
agresja poniżej progu wojny)

Strategia bezpieczeństwa UE z 2003 r. - Środowisko bezpieczeństwa

- **UE - podmiot globalny !!**
- **agresja na dużą skalę na państwo UE - nieprawdopodobna (??)**
- **zagrożenia – ocena zbliżona do oceny amerykańskiej po 11.09**
 - **terroryzm - Europa bazą i obiektem**
 - **BMR i technologie raketowe, ryzyko dla Europy**
 - **państwa upadłe, przestępczość**

WARUNKI SKUTECZNOŚCI STRATEGICZNEJ UE WG STRATEGII Z 2003 R.

Aktywność:

dotyczy pełnego spektrum instrumentów opanowywania kryzysów i zapobiegania konfliktom, włączając w to działania polityczne, dyplomatyczne, wojskowe i cywilne oraz handlowe i rozwojowe (rozwoju ekonomicznego). Konieczne jest rozwijanie takiej kultury strategicznej, która sprzyjać będzie podejmowaniu zawnazsdu szybkich i gdyby to okazało się niezbędne – zdecydowanych i silnych interwencji

Spójność:

To sedno WPZiB oraz EPBiO (silniejsi są ci, którzy działają razem). Wysiłki dyplomatyczne, polityka rozwojowa, handlu i ochrony środowiska winny być realizowane według tego samego programu. W czasie kryzysu ważna jest jedność kierowania. Lepsza koordynacja działań zewnętrznych i wewnętrznych oraz w sferze sprawiedliwości ma istotne znaczenie w walce zarówno z terroryzmem, jak i z zorganizowaną przestępczością.

Wymagania wobec UE jako skutecznego podmiotu strategicznego

Kooperatywność:

Tylko niewiele problemów, jeśli w ogóle, może być dzisiaj rozwiązanych w pojedynkę. Zagrożenia są dzisiaj wspólne i odnoszą się także do naszych najbliższych partnerów. Dlatego współpraca międzynarodowa jest koniecznością. Nic nie może zstąpić relacji transatlantycznych. Równocześnie UE powinna rozwijać ściślejsze stosunki z Rosją, które winny zmierzać w kierunku

Zdolność:

Konieczne jest wydzielenie większych zasobów na obronę i efektywniejsze ich wykorzystanie dla transformowania sił zbrojnych, a także zwiększenie możliwości wykorzystywania środków cywilnych w sytuacjach kryzysowych i pokryzysowych. Wraz ze wzrostem zdolności działania potrzebne będzie myślenie kategoriami szerszych niż dotąd misji.

Traktat lizboński

- **Zasada consensusu w sprawach bezpieczeństwa i obrony**
- **Wykonawstwo – może powierzyć grupie państw**
- **Klauzula solidarności**
- **Obowiązek pomocy i wsparcia w razie agresji – zgodnie z Kartą NZ i innymi zobowiązaniami (NATO) – ale to nie wspólna obrona!!**
- **Europejska Agencja Obrony**

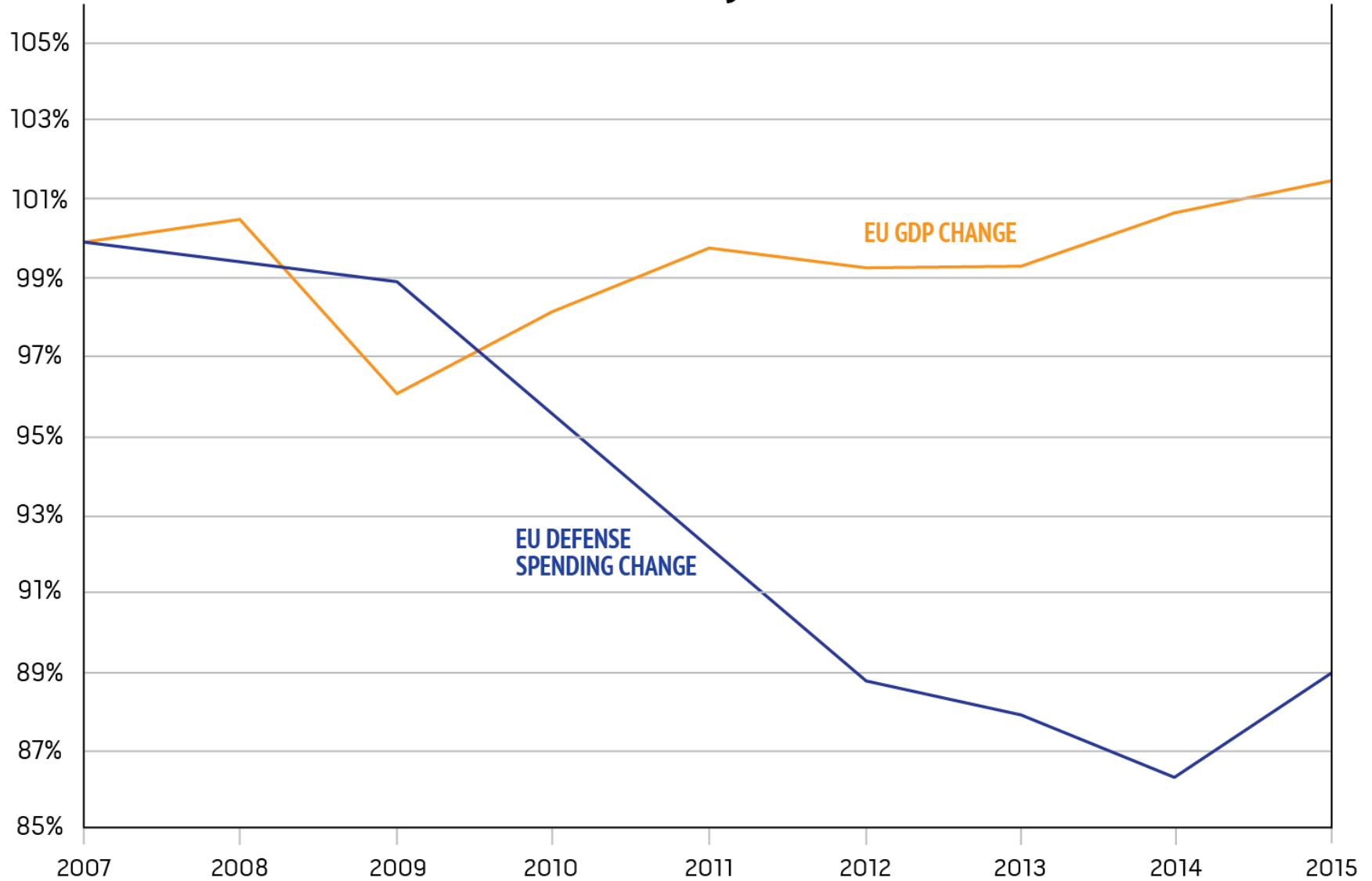
Współpraca strukturalna (PESCO)

- **Państwa członkowskie, które spełniają wyższe kryteria w zakresie potencjału wojskowego oraz zamierzają przyjąć większe zobowiązania wojskowe z uwagi na najbardziej wymagające misje, mogą ustanowić współpracę strukturalną**

Wspólna obrona

- **Docelowo = wspólna obrona, jeśli tak postanowi Rada Europejska.**
- **Do tego czasu możliwe bliższe (wzmocnione) współdziałanie obronne części członków (wzajemna pomoc wojskowa i cywilna w razie agresji bezpośredniej)**
- **Państwa te na co dzień realizują tzw. współpracę strukturalną**

EU Economic & Security Trends, 2007–2015

Globalna Strategia WPZiB UE z 2016 r.

Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe

A Global Strategy for the
European Union's Foreign And Security Policy

- **MISJA:** promowanie pokoju, zapewnianie bezpieczeństwa i dobrobytu oraz budowanie ładu globalnego
- **PRIORYTETY:** bezpieczeństwo UE, odporność na pld. i wsch., podejście zintegrowane, kooperatywne łądy regionalne, ład globalny
- **WARUNKI SKUTECZNOŚCI:** wiarygodność, zdecydowanie, spójność
- **DALSZE KROKI:** nowelizacja strategii sektorowych, przeglądy strategii globalnej

Shared Vision, Common Action:
A Stronger Europe

A Global Strategy for the
European Union's Foreign And Security Policy

ZAGROŻENIA WG STRATEGII BEZPIECZEŃSTWA UE Z 2013r.

Agresja na dużą skalę

- w Europie nieprawdopodobna. Zamiast tego Europa stoi w obliczu zagrożeń bardziej zróżnicowanych, mniej widocznych i trudniej przewidywalnych

Terroryzm

- wzrastające zagrożenie strategiczne dla całej Europy. Ma wymiar globalny i łączy się z ekstremizmem religijnym

Proliferacja broni masowego rażenia

- potencjalnie największe zagrożenie, zwłaszcza w połączeniu z rozwojem technologii raketowych oraz terroryzmem

Konflikty regionalne

- zagrożenia pośrednie i bezpośrednie, niebezpieczne zwłaszcza te na Bliskim Wschodzie

Państwa upadłe

- Następstwo złych systemów rządów (korupcja, nadużycie władzy, słabe instytucje, brak przewidywalności) oraz konfliktów wewnętrznych. Wzmagają niestabilność regionalną

Przestępczość zorganizowana

- ma charakter transgraniczny i Europa jest dla niej poważnym celem,

Struktura strategicznej misji UE

ZASADY DZIAŁANIA UE

ZAANGAŻOWANIE:

UE musi uczestniczyć w globalnym rynku i kształtowaniu jego zasad. Nie może izolować się od zagrożeń zewnętrznych. Degradacja środowiska, niedobór zasobów, transnarodowa przestępczość czy terroryzm nie znają granic. Otoczenie nie może być odseparowane od wnętrza. Dlatego UE powinna zarządzać współzależnością, z wszystkimi szansami, wyzwaniami i obawami, jakie ona niesie z sobą, włączając się w szerszy świat i współdziałając z nim.

JEDNOŚĆ DZIAŁANIA:

Nie ma konfliktu między interesami narodowymi i europejskimi. Podzielane w Europie interesy można realizować tylko będąc i działając razem. Tylko połączony potencjał prawdziwej unii daje możliwość zapewnienia bezpieczeństwa, dobrobytu i demokracji obywatelom oraz pozytywnego zmieniania świata.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ:

Nikt nie ma czarodziejskiej różdżki na rozwiązywanie kryzysów; nie istnieją uniwersalne recepty na wszystkie rozwiązania. Jednakże odpowiedzialne zaangażowanie może przynieść pozytywne zmiany. UE powinna szybko zapobiegać konfliktom, być zdolna i gotowa odpowiedzialnie i zdecydowanie reagować na kryzysy, ułatwiać lokalne porozumienia. Dotyczy to w szczególności Europy i sąsiadujących regionów. UE działać powinna także globalnie, aby oddziaływać na źródła konfliktów i biedy oraz promować niepodzielność i uniwersalność praw człowieka.

PARTNERSTWO:

UE będzie zabiegać o współodpowiedzialność w ramach partnerstwa z państwami, regionalnymi podmiotami i organizacjami międzynarodowymi. Będzie także pogłębiać partnerstwa ze społecznościami i prywatnym sektorem jako kluczowymi aktorami w sieciowo funkcjonującym świecie. Formami partnerstwa będzie dialog i wsparcie, ale także bardziej innowacyjne formy zaangażowania.

ZINTEGROWANE PODEJŚCIE UE DO SPRAW BEZPIECZEŃSTWA („comprehensive +”)

Podejście
wielowymiarowe:
*różnorodność
instrumentów*

Podejście
wielofazowe:
*zaangażowanie
we wszystkich
fazach konfliktu*

Podejście
wieloszczeblowe:
*zaangażowanie
na wszystkich
szczeblach
konfliktu*

Podejście
wielostronne:
*współpraca ze
wszystkimi
podmiotami
zaangażowanymi
w konflikt*

UE jako system bezpieczeństwa: triada warunków skuteczności strategicznej

Sama miękka siła nie wystarcza, dlatego dla **wiarygodności** potrzebne:

- adekwatny poziom wydatków obronnych,
- przeznaczanie 20% budżetów obronnych na zakupy uzbrojenia oraz badania i rozwój technologii
- maksymalna interoperacyjność
- zdolności do działań połączonych (joint) i wielonarodowych

Przewidywana nieprzewidywalność wymaga **zdolności do szybkiego i elastycznego reagowania**, a to oznacza potrzebę zmian w:

- dyplomacji,
- CSDP,
- rozwoju,
- oraz inwestowania w bazę wiedzy konieczną do spójnych działań zewnętrznych.

Spójności (joined-up) działań zewnętrznych służy:

- ustanowienie w Traktacie Lizbońskim funkcji Wysokiej Przedstawiciel ds. WPZiB i jednocześnie wiceprzewodniczącej Komisji Europejskiej
- oraz powołanie służby działań zewnętrznych
- kompleksowe podejście do konfliktów i kryzysów,
- połączone programowanie rozwoju, które będzie poszerzane o nowe pola, jak dyplomacja energetyczna, kulturalna czy gospodarcza.

POLA WDRAŻANIA STRATEGII GLOBALNEJ UE

Poziom ambicji UE w dziedzinie bezpieczeństwa: zadania strategiczne

REAGOWANIE NA ZEWNĘTRZNE KONFLIKTY I KRYZYSY:

obejmuje pełne spektrum zadań WPBiO w zakresie cywilnego i militarnego reagowania kryzysowego. Celem jest poszerzenie zdolności reagowania we wszystkich fazach cyklu konfliktowego, włącznie z prewencją, aby promować pokój i bezpieczeństwo w ramach opartego na zasadach ładu globalnego spinanego przez ONZ. Ambicją UE jest, aby być zdolną reagować zdecydowanie i szybko w ramach wszystkich zadań ujętych w artykule 43 Traktatu o UE

OCHRONA UE I JEJ OBYWATELI:

Obejmuje takie zadania, jak ochrona sieci i infrastruktury krytycznej; bezpieczeństwo granic zewnętrznych, włącznie z budowaniem takich zdolności u partnerów; ochrona cywilna i reagowanie na katastrofy; zapewnienie stabilnego dostępu i korzystania z przestrzeni globalnych; przeciwdziałanie zagrożeniom hybrydowym; cyberbezpieczeństwo; zapobieganie i przeciwdziałanie terroryzmowi i radykalizmom; zwalczanie przemytu; budowanie zdolności radzenia sobie z nielegalną migracją; promowanie przestrzegania reżimów antyproliferacyjnych oraz zwalczanie nielegalnego handlu bronią i zorganizowanej przestępczości

BUDOWANIE ZDOLNOŚCI PARTNERÓW W DZIEDZINIE BEZPIECZEŃSTWA:

Misje/operacje wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony o zadaniach szkoleniowych, doradczych i/lub konsultacyjnych (mentoringowych) w sektorze bezpieczeństwa

Europejski plan działań na rzecz obronności

Europejski Fundusz obronny

Pion badawczy: wspólne prace badawcze w sektorze obronnym - finansowane z budżetu UE

Pion zdolności: wspólna produkcja i zakupy priorytetowego sprzętu obronnego – finansowane głównie z wkładów państw uczestniczących we wspólnych programach

Wspieranie przedsiębiorstw sektora obronnego

Wspieranie jednolitego rynku obronnego

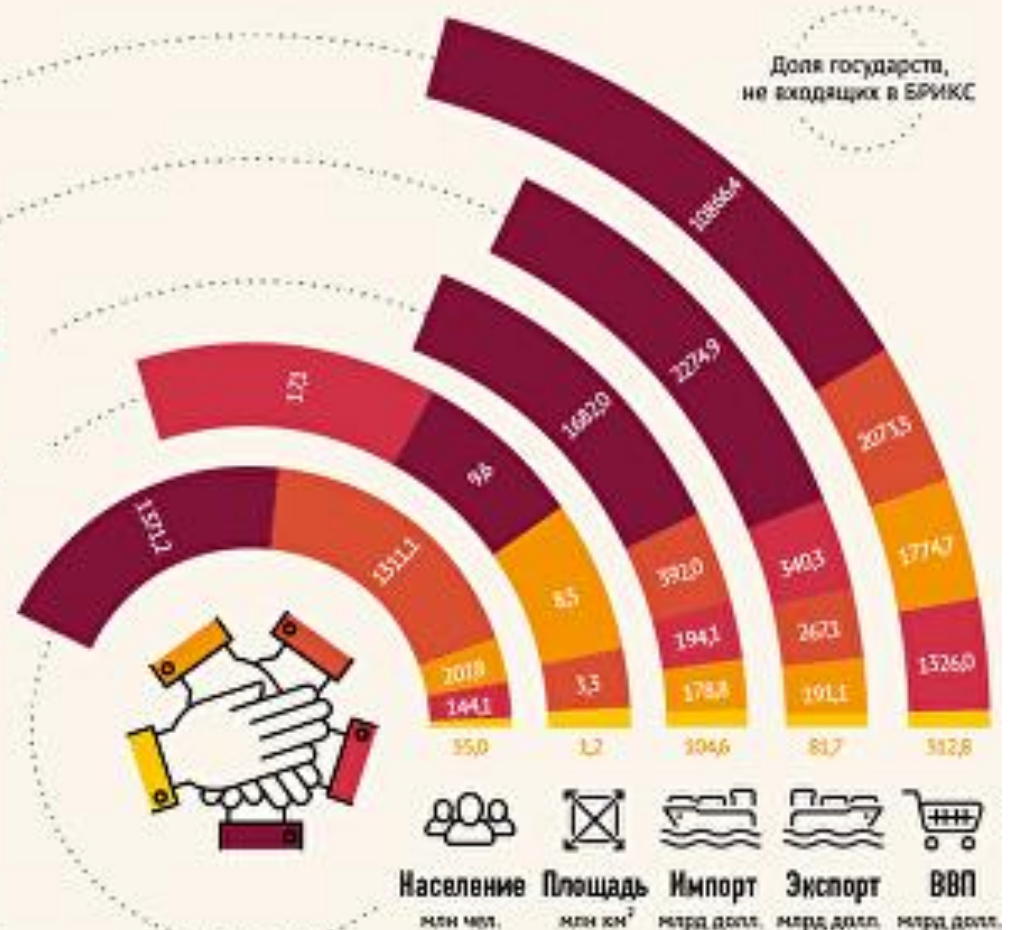
PRIORYTETOWE OBSZARY WSPÓŁPRACY NATO-UE

- **przeciwdziałanie zagrożeniom hybrydowym**
- **współpraca operacyjna na morzu**
- **cyberbezpieczeństwo i cyberobrona**
- **zdolności obronne państw członkowskich**
- **przemysł obronny i badania obronne**
- **ćwiczenia**
- **zdolności obronne i w zakresie bezpieczeństwa oraz odporność/żywoćność partnerów na wschodzie i południu**

STRATEGIE INNYYCH PODMIOTÓW

BRICS

БРИКС (англ. BRICS – сокращение от Brazil, Russia, India, China, South Africa) группа из пяти быстроразвивающихся стран: Бразилии, России, Индии, КНР и ЮАР. Перед включением ЮАР в 2010 году была известна как БРИК

Organizacje euroazjatyckie

- **Wspólnota Niepodległych Państw (rosyjski odpowiednik UE?)**
- **Organizacja Traktatu o Kolektywnym Bezpieczeństwie (rosyjski odpowiednik NATO?)**
- **Szanghajska Organizacja Współpracy**

Futurologia?

Strategia bezpieczeństwa międzyplanetarnego?

- www.koziej.pl
- @Skoziej